

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційне дослідження Євдокимова Дмитра Андрійовича на тему: «Адміністративно-правові засади здійснення розслідування у справах про адміністративні правопорушення органами Національної поліції», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право

Актуальність дисертаційного дослідження Євдокимова Дмитра Андрійовича полягає у тому, що: по-перше, саме справи про адміністративні правопорушення становлять найбільший масив справ, що розглядаються працівниками патрульної поліції; а по-друге, необхідністю вдосконалення чинного національного законодавства та юридичної практики у вказаній сфері суспільних відносин. Законодавець, визначаючи завдання провадження у справах про адміністративні правопорушення, вказує на необхідність вивчення усіх обставин вчиненого правопорушення. У відповідності до КУпАП завданнями провадження у справах про адміністративні правопорушення є: своєчасне, всебічне, повне і об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її в точній відповідності з законом, забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі додержання законів, зміцнення законності. Це спонукає до вивчення й ретельного аналізу адміністративно-правові засади здійснення розслідування у справах про адміністративні правопорушення органами Національної поліції.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до основних положень Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26 травня 2015 р. № 287/2015; «Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 р. № 1023-р. Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016 – 2020 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 р., плану

науково-дослідницької роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

Мета дисертаційної роботи полягає у тому, щоб спираючись на аналіз наукових поглядів вчених, а також норм чинного законодавства України, з'ясувати сутність та особливості адміністративно-правових засад здійснення розслідування у справах про адміністративні правопорушення органами Національної поліції, та на основі узагальнення позитивного зарубіжного й вітчизняного досвіду розробити пропозиції та рекомендації спрямовані на вдосконалення законодавства у відповідній сфері.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають під час здійснення розслідування у справах про адміністративні правопорушення органами Національної поліції.

Предметом дослідження є адміністративно-правові засади здійснення розслідування у справах про адміністративні правопорушення органами Національної поліції.

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження становлять наукові праці фахівців із галузі адміністративного права, а також адміністративного процесуального права. Окрім того, було використано здобутки фахівців з інших галузевих дисциплін, як-то: кримінальне право, психологія, філософія, соціологія, теорія держави і права, тощо. Нормативною основою дослідження є сукупність нормативно-правових актів різної юридичної сили, зокрема: Конституція України, кодифіковані акти, а також низка інших законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, які закріплюють адміністративно-правові засади здійснення відповідної діяльності. Інформаційну та емпіричну основу дисертації становлять узагальнення практики здійснення розслідування у справах про адміністративні правопорушення органами Національної поліції, довідкові видання, статистичні матеріали. У ході підготовки дисертації автором використано власний досвід роботи.

Методологічною основою дослідження є як загальнонаукові, так і спеціальні методи, застосування яких обумовлюється системним підходом, що надасть можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту і юридичної форми. Під час розв'язання поставлених завдань застосовувалися такі спеціальні методи дослідження, як: гносеологічний метод, порівняльно-правовий, аналітичний метод, структурно-функціональний, статистичний, індуктивний метод.

Наукова новизна отриманих результатів визначається тим, що підготовлене дисертаційне дослідження є однією з перших спроб, комплексно, за допомогою використання сучасних методів та на основі аналізу наукових поглядів вчених і норм чинного законодавства, з'ясувати сутність та особливості адміністративно-правових засад здійснення розслідування у справах про адміністративні правопорушення органами Національної поліції, а також розробити відповідні пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення норм чинного адміністративного законодавства у відповідній сфері.

У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем. Основні з них такі:

- удосконалено теоретичний підхід щодо визначення поняття адміністративне розслідування, яке запропоновано тлумачити як самостійну стадію провадження у справах про адміністративне правопорушення, що складається із сукупності процесуальних дій, які проводить посадова особа адміністративно-юрисдикційної компетенції, в межах визначених законом, щодо виявлення та перевірки обставин і фактів, що мають значення для вирішення питання стосовно наявності або відсутності складу такого правопорушення, та підстав для порушення провадження у справі (с.16);

- обґрунтовано, що в контексті визначення структури провадження в справах про адміністративні правопорушення слід вести мову про те, що вона є чотирьохрівневою, а також про те, що на кожному з таких рівнів

будуть мати місце відповідні суспільні відносини із характерним для них складом. З огляду на що, провадження в справах про адміністративні правопорушення здається можливим визначити як урегульовану нормами адміністративного права діяльність уповноважених суб'єктів, що здійснюється ними шляхом вчинення процесуальних дій на окремих етапах і стадіях провадження задля виконання його завдань. Таке визначення сутності провадження в справах про адміністративні правопорушення в аспекті визначення його структури вказує на те, що в якості провідних структурних елементів провадження все ж таки слід обрати процесуальні дії, що в своїй сукупності утворюють відповідні етапи та стадії провадження (с.69);

- звернено увагу на те, що на стадії адміністративного розслідування можуть відбуватися юридично-значущі дії, ще до процесуального оформлення порушення справи у провадженнях щодо адміністративних правопорушень, зокрема, момент реалізації посадовими особами органів Національної поліції України адміністративно-юрисдикційної компетенції, передбаченої законом щодо перевірки інформації, збору доказів, з'ясування відомостей, необхідних для встановлення факту та попередньої кваліфікації адміністративного правопорушення. З вищевикладеного вбачається, що метою здійснення адміністративного розслідування є встановлення наявності або відсутності складу адміністративного правопорушення, виявлення підозрюваних осіб і збір та аналіз доказів щодо вчиненого правопорушення (с.116-117);

- акцентовано увагу на тому, що якщо одні органи адміністративної юрисдикції мають винятково колегіальні повноваження (адміністративні комісії, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад), то системі органів Національної поліції притаманна лише одноособова форма адміністративної юрисдикції (наприклад, попередження, складення протоколу, направлення матеріалів провадження у справі про адміністративне правопорушення для подальшого розгляду компетентному органу) (с.120);

- зазначено, що становлення інституту адміністративних розслідувань є більш складним процесом, який вміщує безліч різноманітних заходів правового та організаційного характеру, ґрунтовне дослідження яких може стати предметом самостійної оригінальної наукової праці. Між тим, запропоновані нами організаційно-правові заходи із нормативного закріплення інституту адміністративного розслідування в національному законодавстві, переважно стосуються створення фундаментальної правової бази для здійснення зазначеного виду розслідувань. Разом із тим, визнаємо і той факт, що будь-які новели правової системи України не можуть існувати окремо від позитивного практичного досвіду у цій сфері, а тому в наступному підрозділі дисертаційного дослідження необхідно дослідити правозастосовну практику уповноважених суб'єктів в сфері здійснення ними адміністративного розслідування, зокрема в зарубіжних країнах (с.168-169);

- наголошено, що здійснення заходів забезпечення провадження у справах про адміністративне правопорушення здійснюється саме під час адміністративного розслідування, на етапі фіксації інформації про подію. Тож, їх ефективну реалізацію необхідно розцінювати як один з елементів ефективності самого розслідування. Процес здійснення адміністративного затримання взагалі перестає забезпечувати здійснення тих заходів для забезпечення, яких воно проводиться. Так у разі затримання особи з метою встановлення особи та складання протоколу про адміністративне правопорушення поліцейських зобов'язаний скласти протокол (ч. 1 ст. 263 КУпАП). Постає питання, щодо кого складати протокол про затримання якщо не встановлено особу. Тому складання такого протоколу у більшості випадків не здійснюється, а особі пропонують перебувати у визначеному місці, а не наказують (с.171).

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес, зокрема: науково-дослідній сфері – для подальшого розроблення теоретичних та практичних проблем, пов'язаних із здійсненням розслідування у справах про

адміністративні правопорушення органами Національної поліції; правотворчості – як основа для вдосконалення адміністративного законодавства, яке визначає правові засади здійсненням розслідування у справах про адміністративні правопорушення органами Національної поліції; правозастосовній діяльності – з метою удосконалення окремих практичної діяльності Національної поліції України щодо здійснення розслідування у справах про адміністративні правопорушення; навчальному процесі – під час підготовки підручників, навчальних посібників, науково-методичних матеріалів із дисциплін «Адміністративне право» та «Адміністративний процес».

Разом з тим, дисертація не позбавлена певних недоліків та суперечливих положень, які потребують додаткових пояснень та уточнень, зокрема:

1. Так, здійснюючи аналіз загальних засад здійснення адміністративного розслідування органами Національної поліції як уповноваженим суб'єктом, здобувач робить низку цікавих з теоретичної та практичної точки зору висновків. Втім, висновки автора були б більш змістовно наповненими, якби він навів власне бачення щодо стану нормативно-правового регулювання діяльності поліції у цьому напрямку.

2. На мою думку, розмірковуючи про Національну поліцію, як суб'єкт проведення розслідування у справах про адміністративні правопорушення, здобувачу варто було встановити, яке саме місце належить Національній поліції серед суб'єктів адміністративно-юрисдикційної діяльності.

3. Досліджуючи сутність та зміст здійснення адміністративного розслідування органами національної поліції здобувачу варто було виокремити окремий підрозділ, присвячений характеристиці принципів здійснення розслідування у справах про адміністративні правопорушення органами Національної поліції, адже останні складають собою ідейну основу, підґрунтя, для здійснення відповідної діяльності.

4. Додаткового обґрунтування потребують пропозиції здобувача стосовно того. Так, з метою підвищення ефективності здійснення адміністративного розслідування поліцейськими дисертант пропонує удосконалити нормативну базу таким чином: підвищити освітній рівень поліцейських; налагодження реальної взаємодії з населенням на засадах партнерства; забезпечити належний рівень матеріально-технічного забезпечення; забезпечити системний підхід до підвищення якості та результативності адміністративного розслідування (стор.177)? Адже окрім констатації відповідного факту, конкретних пропозицій здобувач, чомусь, не наводить.

Вищенаведені зауваження, які в певній мірі носять характер побажань, не впливають на загальну позитивну оцінку якості виконаної дисертантом роботи. Теоретичні результати й наукові положення, які містяться в цій дисертації, характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий вклад автора в юридичну науку. Вдалий і логічно поєднаний вибір у дослідженні питань, їх актуальність, розумне співвідношення теоретичних міркувань та прикладів з практики, чіткість викладу матеріалу, аргументованість наукових висновків і узагальнень свідчать про значний науковий рівень проведеного дослідження та його практичне значення.

Зміст дисертаційної роботи висвітлений достатньо повно, виклад запропонованих в роботі положень базується на ґрунтовному опрацюванні літературних джерел із проблематики дисертаційного дослідження. Автор сформулював свої висновки, які здатні стати значним внеском у розвиток вітчизняного адміністративного права.

Дисертаційна робота Євдокимова Дмитра Андрійовича на тему: «Адміністративно-правові засади здійснення розслідування у справах про адміністративні правопорушення органами Національної поліції» відповідає галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого

постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року №261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року №283), п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, який затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року №167. Євдокимов Дмитро Андрійович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
Київського національного
торговельно-економічного університету

О.В. Запотоцька

О.В. Запотоцька

